

MEVLEVİLİKTE EĞİTİM ANLAYIŞI VE DAVRANIŞ KAZANDIRMA YAKLAŞIMLARI

Yrd.Doç.Dr. Emel Funda Türkmen

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Müzik Bölümü

Arş.Gör. Safiye YAĞCI

Afyon Kocatepe Üniversitesi Devlet Konservatuvarı Türk Sanat Müziği Bölümü

ÖZET

Toplumsal bir varlık olması nedeniyle, insanın yaşadığı toplumla uyum içerisinde olması, o toplumun kurallarını benimsemesi ve saygı duyması gerekir. Toplumdan topluma bazı yönlerden değişiklik gösterebilen bu davranış biçimleri eğitim yoluyla kazandırılmaktadır. Verilen bu eğitim, örgün olsun ya da olmasın çeşitli yöntemleri içerir. Bu yöntemler, örgün eğitimde kurumlar tarafından belirlenirken, örgün olmayan eğitim içerisinde, görgü ve geleneklere dayanmaktadır. Aile içerisindeki davranışlar, anne ve babanın anlayış, görgü ve tutumu çerçevesinde belirlenirken, çeşitli toplumsal davranış ve tutumların oluşmasında yine çevre etkilidir.

Toplumsal davranışların ve tutumların oluşup yerleşmesinde yüzyıllardır süregelen çeşitli davranış biçimlerinin oluştuğu ve bir eğitim geleneğine sahip olduğu görülen Mevlevihanelerin eğitim ve insan yetiştirme konusunda çeşitli yöntemlerinin olduğu bilinmektedir. Bu davranış biçimleri ve kurallar bütünü dervişin Mevlevihane'ye gelmesiyle başlamaktadır. Yaptığı işler ve ustasıyla olan ilişkileri, bir konuda verilen nasihatler ve öğretilerin takibi, davranışa dönüşmesi gibi pekçok konu bir eğitim boyutu olarak ele alınmalı ve değerlendirilmelidir. Bir dervişin kâmil insan olma yolundaki çabaları ve yetiştirilmesi sırasında izlenen yol ve yöntemler eğitim açısından ele alındığında oldukça ilginç sonuçların ortaya çıkacağı ve eğitim bilimi açısından önemli bilgiler sunacağı tahmin edilmektedir. Mevlevilikteki eğitim anlayışının ve davranış kazandırma yaklaşımlarının araştırma konusu edildiği bu çalışmanın Türk eğitim sisteminin geçmişteki yaklaşımlarının ele alınmasını sağlayacağı ve günümüz eğitim sistemine de ışık tutacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mevlevilik, Eğitim.

ABSTRACT

A human is a social being and therefore should live in harmony with society, adopt and respect the rules. These behaviour patterns that gained through education may vary from society to society. Given education, whether it's formal or not, contains a variety of methods. While these methods are being determined by formal education institutions; the non-formal education is based on manners and traditions. While the behaviors in the family, the parents' understanding are determining in the frame of etiquette and attitude, environment is also effective in the formation of variety social behaviours and attitudes.

Mevlevihanes where provide the development of social behaviour and attitudes and secular formed variety of forms behaviour, have a tradition of education. Also they have various methods on education human growth.

This set of rules and forms of behaviour, begin with the arrival of dervish Mevlevi Lodge. His works and relations with his master-are some kind of tracks of advice and teaching, and should be dealt and evaluated as one of the dimension of education. The efforts of people, methods and ways which were followed by them during of this education of improving and enhancing of being a dervish in the terms of education is being expected to emerge quite important information.

Approach to education and behavioral approaches to gain on Mevlevilik is the subject of this research. With this subject; it can also provide approaches to the past of Turkish Education System and is hoped to clarify the system of present day education.

Key Words: Mevlevilik, Education.

GİRİŞ

Mevlevilik, insan ruhunu aydınlatma ve güzelliklere erişirmede bir yoldur. Bu yol korkuyla, baskıyla, öfke veya kötülükle yürünen bir yol değildir. Sevgiyle, hoşgörülle, tatlı dille anlatılan tatlı sözle yürünen bir yoldur. Bilim ve sanat, olgun insan olma vasfını kazandırmada önemli bir görev üstlenmiştir. Ne bilim sanatın önüne geçer ne de sanat bilime meydan okur. Biri diğerinden feyz alır, öbürü diğerini destekler ve bester. Birbirleriyle öylesine iç içe derin bir bağ ve saygıyla işlenirler.

Mevlevîlik kâmil insanı yetiştirme, olgunluğa erİştirmede bir yol, “insanı utanılacak şeylerden koruyan en hayırlı kalkan olan “edeb” temelleri üzerine kurulu” ise, “âşık, ârif, âlim, kâmil, ve hakîm mürşitler vasıtasıyla uzun asırlar boyunca insanlığı, güzelliğe, doğruluğa, sevgiye, hoşgörüye, kısaca güzel ahlaka davet etmiş, bunu gerçekleştirecek mekân, düstur ve icra usullerini mükemmel bir şekilde ortaya koymuş” ise bir eğitim modeli olduğu açıkça söylenebilir.

Eğitim, insan davranışlarını istendik yönde değiştirmek için düzenlenip işe koşulan bir sistemdir. Kişide bulunması istenilen davranışlar eğitimin hedefleridir ve bu hedefleri gerçekleştirmek, bir sistemi gerektirir. (Sönmez,2008:2) Bu sistem sıralanmış bir çok öğeyi barındırmaktadır. Bir müfredat programının beş öğeden oluştuğu bilgisini veren Sönmez, bu öğeleri şu şekilde sıralamıştır:

- 1.Kişide bulunması istenilen özellikler, yani hedefler.
- 2.Hedeflerin göstergesi olan davranışlar.
- 3.İçerik ve konunun örüntüsü, yani üniteler.
- 4.Her davranışı, öğrencilerin her birine kazandıracak eğitim durumları.
- 5.Her davranışı, her bir öğrencinin kazanıp kazanmadığını, kazandıysa ne derece kazandığını yoklayan sınama durumları.(Sönmez,2008:2)

Eğitim model ve yaklaşımları 19. yy ile birlikte bir bilim dalı olma yolunda önemli mesafe kat etmiş, özellikle 1980’lerden sonra geleneksel eğitim model ve yöntemlerinde belirgin farklılıklar görülmeye başlanmış, yapılan araştırmalar eğitim alanına yönelik ciddi çalışmalarla önemli gelişmelere tanık olmuştur.

Bu gelişmeler, yeni modellerin ortaya konmasını ve uygulamalarının başlatılmasına yol açmış, yeni yaklaşımlar eğitimcilerin beklentilerine cevap aramak üzere işe koşularak, hedeflerine ulaşmaları konusunda yeni çalışmaları başlatmıştır.

Öte yandan, yüzyıllar içerisinde, ciddi bir tecrübenin ürünü olan bazı eğitim felsefelerinin günümüz yaklaşımlarıyla karşılaştırılması, yapılmış ve yapılmakta olanların incelenmesi amaçlanmıştır. Böylece, yüzlerce yıl öncesinin eğitim anlayışının da yeniden gözden geçirileceği düşünülmektedir.

Buradan yola çıkılarak yapılan değerlendirmeler doğrultusunda, Mevlevîliğin temel eğitim felsefesi nedir?, Mevlevîlikte olgun insan olmanın özellikleri nelerdir? , Mevlevîlikteki davranış kazandırma yöntemleri ve aşamaları nelerdir? , Günümüz eğitim sistemiyle olan benzerlik ve farklılıkları nelerdir? gibi sorulara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Bu çalışmada, betimlemeci bir yaklaşımla, kaynak tarama ve karşılaştırma yoluyla yukarıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

Mevlevîliğin Temel Eğitim Felsefesi

Yöndemli, Mevlevîlikte semânın, insanın kendi kendisiyle sulh olmasının ve barışa varmasının aynı zamanda estetik ve artistik bir ifadesi olduğunu söyler. Kendi iç âleminde bu barışı kurmaya muvaffak olan insanın başka insanlarla da mutlaka sulh içinde yaşayacağını, çünkü bu durumda “başka“ denilen o ikilik düzenin ortadan kalkmış olacağını ifade eder.

Burada insanın kendisinden yola çıkarak çevresine doğru yayılan bir eğitime anlayışı ve doğru davranışları oluşturup geliştirme felsefesi ve bu davranışları geliştirme sistemi vardır.

Mevlevîliğin eğitim anlayışı bireyin kendisinden başlar. Öncelikle kendisine çeki düzen vermesi gereken mürid, sadece davranışlarını değil düşüncelerini bile en güzele eristirmede çetin bir eğitimenin geçer. Bu yaklaşım, günümüzün tam öğrenme modeli olarak tanımlanan öğrenme modeline karşılık gelmektedir ki, bu modelde öğrenci merkezli bir anlayış hâkimdir. Bu anlayışa göre, öğrenci bilgiyi kendisi yapılandırır. Yapılandırmacı yaklaşım olarak da adlandırılan bu modelde öğrenenlerin etkin oldukları, anlama seçerek ulaştıkları ve kendi bilgilerini hem bireysel hem de sosyal etkinliklerle bir bütün olarak yapılandırmaları istenir. Bu yaklaşımda, bireylerin öğrenme sürecinde aktif oldukları, her bilgiyi önceki bilgileri üzerine inşa ederek yapılandıkları ve bu nedenle de öğrenme sonuçlarının bireyler arası farklılıklara göre oluşturulduğu bir anlayış hâkimdir.

Hız.Mevlana, “Aslında insanın aradığı her şey, her şekil, her suret sadece düşüncelerden meydana gelir. O nedenle, iyi, güzel şeylerden başka bir şey düşünme! Çünkü düşünce, suret dokumasının ipliğidir.” der (Ak:Artıran,2011:190).

Bu anlayış, pozitif yaklaşımın da özünü oluşturur. Düşünceleri olumlu bir yönde eğitmenin gereğini anlatır. Mevlevîlerin, sözlerinde olumsuz cümleler kurmamaya dikkat etmelerinin bu düşünce çerçevesinde şekillendiği anlaşılmaktadır. Artıran “Çünkü, her söz,

kendi içerisinde çok gizli, yüksek bir enerjiyle dile gelir ve karşı tarafa çarpar. Mahiyetine göre de kişiyi etkisi altına alır.” der ve “sözün bir enerjisi yoksa neden kılıç yarası geçiyor, fakat dil yarası geçmiyor, neden Kur’an okumak sünnet, fakat dinlemek farz, neden Mevlana Mesnevi’ye “dinle” diye başlamış” sorusunu yöneltir. Mesnevi’den yaptığı alıntı ile (cilt2,3449) “Bütün nefsanî duyguların, rahmanî duygu ve düşüncene, irfan ve idrakine kul olursa, gökler bile senin arzularına boyun eğer. Yerine gelmeyen hiçbir arzun kalmaz” sözünü aktarır. Burada düşüncelerin eğitiminde bir hedef işaret edilmektedir. Hedefe ise elde edilecek bir kazanç karşılık gelmektedir. Bu yönüyle bir öğretim programında bulunması gereken beş özelliğin üçünü karşılayan bir yapı sergilenmektedir.

Dikkat edilirse, kişide bulunması istenilen özellikler, yani hedefler gösterilmiş(nefsanî duyguların kontrol altına alınması) hedeflerin göstergesi olan davranışlar(rahmanî duygu ve düşüncene, irfan ve idrakine kul olması).

Bu eğitim anlayışı olumlu bir tutum geliştirme yaklaşımını temsil etmektedir.

Mevlevîlikte Olgun İnsanın Özellikleri

Mevlevîlikte, mürşit insan-ı kâmindir. Üstün insandır. Bir derviş intisap ettiğinde, ihvanın bir üyesi olarak, şeyhinin verdiği görevleri yapar ve mürşidinin uyarıları doğrultusunda kendini yetiştirmeye başlar. Bu bir eğitim sürecidir, aşamaları vardır ve öncelikle saygı, sevgi ve güvene dayalıdır. “Derviş, şeyhini en üstün en kâmil insan olarak görmeli ki onun bu inancı gönlünü tatmin etsin ve dervişe derece kazandırsın.”(Top,2007:76)

Her derecede yeni görev ve sorumlulukları, yeni davranış biçimlerini gerektirir. “Derviş, önemli rüyalarını, algıladığı tecellileri mürşidine arz eder; mürşidinin sözlerine ikaz ve irşadlarına karşı kulak kesilir. Mürşid, müridinde kayda değer bir gelişme müşahade etmemiş olabilir, Dersinde artma ve değişiklik olmayanlar kendilerini zorlamaya iltifat etmemelidirler. Mürşid, zikrini arttırmak yeni görevler vermek için müridinin inkişafını bekleyebilir. Mürid yol kat etmede kendi ölçülerine davranmamalı ve acelesi olmamalıdır. Kanadı çıkmadan uçmaya kalkan kuş gibi çırpınmamalı, gönlünün olgunlaşması için tâat-ü ibâdete, zikre ve hizmete devam etmelidir”(Top,2007:77)

Böyle bir yolda yürüten mürit olgun insan olma yapılan hizmetler ve verilen görevleri yerine getirme neticesinde elde edilir.

Mevlevîlikte Davranış Kazandırma Yöntemleri ve Aşamaları

Mevlevîlikte davranış kazandırma yöntemi saygı, sevgi ve hoşgörüye dayalıdır. Bu eğitimin aşamaları vardır. Bu aşamalar hizmet ederek geçilmektedir.

1.Kazancı Dede: Canların inzibatından edep ve terbiyelerinden sorumludur. Aşçıbaşı gibi bunun da ayrı bir postu vardı, yani makam sahibi idi.

2.Halife Dede: Matbâha yeni girenlere yol erkân öğretir, onları yetiştirirdi.

3.Dışarı meydancısı: Hücrelerdeki dedelere Konya'da tarikatçının diğer yerlerde aşçıbaşının emirlerini bildirirdi.

4.Çamaşırıcı Dede: Dedelerin ve canların çamaşırlarını yıkar yıkatır, temizliğe nezaret ederdi.

5.Şerbetçi: Hücreye çıkacak canın şerbetini hazırlar, dedeler, matbâhu ziyarete gelince onlara şerbet yapıp sunardı.

6.Bulaşıkçı: Kaba-kacağa, onların temizliğine bakar, yıkar, yıkatırdı.

7. Dolapçı: Bu da kaba kacağa bakar, kalaylanması gerekenleri kalaylatırdı.

8. Pazarcı: Sabahları zembille pazara gider, almacakları alıp getirirdi.

9.Somatçı: Sofraları kurar kaldırır, yerini süpürür, süpürtürdü.

10.İç meydancısı: Matbâhdaki canlara kahve pişirir. Cuma günleri dedeler matbâhu ziyarete gelince onlara kahve yapıp sunardı.

11. İçeri kandilcisi: Matbahın kandil ve şamdanlarını temizler hazırlar, uyandırır, dinlendirir, sır ederdi.

12. Tahmişçi: Matbahın ve dedelerin kahvelerini döverdi.

13. Yatakeçi: Canların yataklarını serer, kaldırır, devşirirdi.

14.Dışarı kandilcisi: Dışarıdaki kandil, şamdanlara bakardı.

15.Süpürgeci: Bahçeyi ve etrafı süpürür, süpürtür, temizliğine bakardı.

16.Çerağcı: Matbâhın kandil ve şamdanlarına nezaret ederdi ve türbedârın yardımcısı sayılırdı.

17.Ayakçı: Ayak hizmetlerinde bulunur. Lazım olan şeyleri getirip götürürdü. Soyunup dervişliği ikrar verene ilk olarak bu hizmet verilirdi.

18.Âb-rizci: Helaların, şadırvanın ve muslukların temizliğine bakardı.” (Gölpınarlı, 2006:55-56)

Mevlevîlikteki bu aşamaların her birinde yapılan işe duyulan saygı, yaratılmış her varlığa gösterilen hürmet ve sevgi, gönül temizliği ve Allah sevgisini kazanma aracı olarak görülmektedir. Yaptığı iş ne kadar basit, zor, pis ya da kötü olursa olsun, mütevazı bir tutum geliştirilmeli, saygı ve ağır başlılık elden bırakılmamalı, asla öfkeye yenik düşülmemeli, insanların küçük kusurları örtülmeli, hataları affedilmeli, yüzüne vurulmamalıdır. Bu davranış ve tutumların yerleştirilmesi için verilen görevler bir araç işlevi görmektedir. İnsanlara hizmet ederken, gurur ve benlik kavramı unutulmalı, nefsinin idare etmeyi, kontrolü altına almayı öğrenmeli, büyüklük duygusundan tamamen temizlenmeli, tam bir kul, bir hizmet adamı olmalıdır.

İnsan olma vasfına uygun davranışları kazanmada yöntem insana hizmet etmektir. İnsana hizmet konusunda da her türlü hizmet bu yolun aşamalarını oluşturmaktadır.

Mevlevîliğin Günümüz Eğitim Yaklaşımlarıyla Olan Benzerlikleri

Günümüzde, insan eğitiminde daha insancıl bir yaklaşım tercih edilir olmuştur. Yani bir davranışın yerleşmesi için tehdit, zorlama veya korkuya gerek yoktur. Motive etmek, yapılan hataları hoş görmek ve düzelmesi için gerekli tedbirleri almak önemlidir. Her bireyin kendi kişiliğine sahiptir ve biri diğerine benzemez. Her bireyin kendi duygu, düşünce ve öğrenme biçimleri vardır. Her insanın zihin yapısı farklıdır. Bu nedenle öğrenme ve uygulama yöntemleri de bu yapıya ters düşmeyecek biçimde yapılandırılmalıdır. Bu kuramlardan özellikle son yıllarda daha fazla tercih edilir ve sıkça da birlikte kullanılan olanları yapılandırmacı, işbirlikçi, tam öğrenme, çoklu zeka kuramı gibi isimlerle anılmaktadır. Bu kuramların birbirlerini destekledikleri ve birinin eksik kaldığı yerde diğerinin işe koşularak eğitim alanında hizmet ettiği görülmektedir.

Yapılandırmacı kurama göre öğrenme; zihinsel bir süreçtir. Öğrencilerin bilgi birikimi öğrenmeyi etkileyen en önemli öğedir. Öğrencilerin kendi hedeflerini belirlemelerini sağlar.

(Ocak, 2010: 374). Öğrenmenin doğru yapılandırılması için zihinde var olan yanlış kavramlar kabul edilebilir bilgilerle değiştirilerek öğretime başlanmalıdır.

Öğrenmede motivasyonun sağlanması için öğrencilerin mevcut bilgilerinin yanlış ya da tatmin edici düzeyde olmadığına onlara hissettirilmesi gerekir. Öğrenmeye karşı istek ve merak uyandırılmalıdır.

Öğrenme aynı zamanda sosyal bir süreç olduğundan anlamada gelişmeler sosyal etkileşimler sonucunda meydana gelir.

Anlamli öğrenmenin sağlanması için yeni öğrenilen kavramlarla ilgili uygulamalar yapılmalı ve bu yolla öğrenmenin pekiştirilmesi sağlanmalıdır.

Yapılandırmacı öğrenme modelinde öğrenciyi merkeze alan ve onun özelliklerini göz önünde bulunduran bir yaklaşım göze çarpmaktadır. Bilgilerin transfer edilmesi değil etkinlikler yoluyla anlamlandırılması söz konusudur.

İşbirlikli öğrenmeler desteklenerek öğrencilerin kendilerini ifade edebilecekleri sosyal etkileşim kuracakları bir yapı oluşturulmaya çalışılır.

Öğrenme süreci üreticiliğe, etkin katılıma, çoğulculuk kavramına hizmet edecek şekilde planlanmaktadır.

Kazanımların okul dışında da kullanılacak bilgi, beceri, tutum ve değerleri ifade eden bir yapıda olması amaçlanır.

Mantıksal ve eleştirel düşünce, bilgiyi anlama ve kullanma, araştırma, karar verme, yaratıcı düşünme vb. üst düzey becerilerin kazanılması arzu edilir.

Bu tam öğrenme modelinde işbirlikli öğrenme ve çoklu zeka kuramı gibi kuramsal yaklaşım ve bu yaklaşımları temel alan uygulamalardan da yararlanılmaktadır.

İşbirliğine dayalı öğrenmede, öğrencilerin küçük gruplar halinde çalışarak öğrenmeleri amaçlanır. Bu öğrenme yaklaşımında grup üyelerinde bir birlerine karşı olumlu bir bağlılık ve bağlımlılık söz konusudur. Burada öğrenciler diğer grup üyeleri başarılı olmadıkça kendilerinin de başarılı olamayacağını bilerek birbirlerine bağlı oldukları düşüncesiyle hareket ederler. Öğrencilerin birlikte öğrenmesi için her öğrenciye belirli bir takım iş sorumlulukları verilir. Grup üyeleri başarıya ulaşmada diğer grup üyelerinin başarılı olması için birbirlerini etkiler, destekler ve birbirlerine güvenirlir.

Çoklu zeka kuramında ise, sekiz zeka alanı vardır ve bireye verilecek eğitim bu zeka alanlarına göre yapılandırılmalıdır. Sözel/dilsel, mantıksal/matematiksel, görsel/uzaysal, müziksel/ritmik, bedensel/ kinestetik, sosyal, içsel ve doğa zekası her bireyde bulunmakla birlikte, bazılarında bazı zeka türlerinin veya alanlarının öne çıktığı görülür.

Bu öğrenme kuramlarının ortak özelliklerine bakıldığında, her birinin bireyi merkeze alan bir yaklaşıma sahip oldukları görülür. Mevlevîlikteki insana değer veren, sevgi, saygı ve hoşgörüyü temel alan yaklaşım ile günümüzün eğitim anlayışının bu açıdan ortak özellikler taşıdığı söylenebilir. Özellikle Mevlana'nın yaşadığı dönem ve o günün şartları göz önüne alındığında bu anlayışın önemi çok daha iyi anlaşılabilir. Oysa aynı dönemin Avrupa'sında eğitime verilen önem bir yana insana önem verilmediği düşünüldüğünde Mevlevîlikteki bu düşünce yapısının daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir. Avrupa'daki eğitime yönelik bu kuramsal yaklaşımlar ve uygulamalar özellikle 19.yy. sonlarından itibaren başlayan sosyal bilimlere yönelik yürütülen çalışmaların bir sonucu olarak gelişimini sürdürmüştür. Mevlevîliğin sahip olduğu eğitim yaklaşımı ise, İslamiyet'in prensipleri çerçevesinde şekillenmiş ve bu prensipler doğrultusunda 13.yy' da yaşamış büyük filozof Mevlana'da sistemli bir eğitime dönüşmüştür.

Yapılandırmacı yaklaşımın öğrenciyi merkeze alan ve onun özelliklerini göz önünde bulunduran yaklaşımı, işbirlikçi öğrenmenin Mevlevîlerin her bir görevi üstelenirken ustasının gölgesinde yürütmesi, ihvan içerisinde bir birlerine destek olmaları, sema sırasında birbirlerine yaslanmaları, günlük yaşamda kollarıp gözetmeleri bu işbirlikçi yaklaşıma örnek teşkil eden davranışlar olarak görülmektedir.

Çoklu zeka kuramının sekiz zeka alanına bakıldığında ise çok daha ilginç bir durumla karşılaşılabilir. Bu alanlara yönelik davranışları da Mevlevîlikte bulmanın mümkün olduğu görülmektedir. Örneğin insanın eğitim verilen çeşitli yönleri olduğu görülür. Zihinsel yönünü güçlendirmek için yapılan dersler, beden ve ruh eğitimini sağlamak için yapılan sema ve musiki, fiziksel görevler ile ahlaki yönünü geliştirmek üzere verilen derslerin Mevlevîlikte temel alanlar olarak göze çarpar. Bu alanları beden, akıl, ruh ve ahlak olmak üzere dört alan olarak belirlenebilir. Çoklu zeka kuramında ise, sözel/dilsel, mantıksal/matematiksel, görsel/uzaysal, müziksel/ritmik, bedensel/ kinestetik, sosyal, içsel ve doğa zekasının bulunduğu ve her bireyde bu alanlardan bir veya birkaçının diğerlerine göre daha ağırlıklı olduğu öne sürülmektedir.

Mevlevîlikte, bu alanlara yönelik verilen eğitim, içerisinde müziğin, semânın, matematik bilimlerinin ve dini bilimlerin yer aldığı bir yapı göstermektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Mevlevîliğin bir eğitim sistemi vardır. Aşamaları olan bu eğitim sistemi, olgun insan yetiştirme görevine 13. yy'dan beri sürdürmüş, tekke ve zaviyelerin kapatılmasından sonra bile, sadece tarikatta yürütülen bir eğitim olmadığı, günlük yaşamla iç içe, sosyal yaşamı destekleyici ve sosyal yaşama uyum sağlayıcı bir felsefeye sahip olduğu için devam etmiş, insanı merkeze aldığı, bireyin kişiliğini geliştirmede, ona insanlık vasıfları kazandırmada hoşgörü ve sevgi, saygı çerçevesinden baktığı için yaygınlaşmıştır. İslam inancına dayanmasıyla sağlam bir yapı sergilemiş, İslamiyet'in manevi boyutundan beslenmesi etkili olmasını sağlamış, ruhsal doyuma ulaştırdığı için de insan olma yolunda verdiği eğitime yönelik işlevini yerine getirmede başarı kazanmıştır.

Günümüzde, tarikatlar kaldırılmış, tekke ve zaviyeler kapatılmış olmakla birlikte, Mevlevîliğin diğer tarikat ve benzeri yapılardan farklı olduğu dikkate alınmalı, özellikle eğitim felsefesi iyi anlaşılmalı, Mevlevîlikteki uygulamaları birincil kaynaklardan daha ciddi araştırmalar yoluyla derlenerek, eğitim alanında çalışanların istifadesine sunulmalıdır. Yüzyıllar süren bir eğitim geleneğinin olduğundan hareketle, verilen eğitimin niteliği üzerine yapılacak çalışmaların önemli bir açığı kapatacağı umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Demirel,Ö.(2004) *Öğretimde Planlama ve Değerlendirme*. Öğretme Sanatı (7. Baskı). Ankara:PegemA Yay.
- Bümen, N.(2002). *Okulda Çoklu Zeka Kuramı*. Ankara: PegemA Yay.
- Gölpınarlı, A.(2006). *Mevlevî Âdâb ve Erkânı*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Gölpınarlı, A.(2006). *Mevlânâ'dan Sonra Mevlevilik*. İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Ocak, Gürbüz(Ed) (2011). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Sanemoğlu, N.(2004). *Gelişim Öğrenme ve Öğretim-Kuramdan Uygulamaya*.(9. Baskı). Ankara:Gazi Kitabevi.

Sönmez, V.(2008). *Öğretim İlke Ve Yöntemleri* (2.Baskı). Ankara: Anı Yay.

Top, H.H.(2007). *Mevlevî Usûl ve Âdâbı* (Genişletilmiş 11. Baskı). İstanbul: Ötüken Neşriyat.

Yöndemli, F. (2007). *Mevlevilikte Semâ ve Mûsikî*. İstanbul: Nüve Kültür Merkezi Yayınları.